Rasespesifikk avlsstrategi (RAS)
for

BRETON

Versjon 3 - - vedtatt av styret 7.11.19

Denne versjonen går parallelt med avlsplan vedtatt i årsmøtet 2019 og gjelder fram til årsmøtet 2025.

Norsk Kennel Klub
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innhold

Om RAS 4
Rasens historie, bakgrunn og utvikling 4
Overordnet mål for rasen 5
Praktisk avlsarbeid og bruk av indekser 5
Rasens populasjon 6
Populasjonsstørrelse 6
Status populasjon 6
Gjennomsnittlig kullstørrelse 6
Effektiv populasjonsstørrelse 7
Innavlsgrad 7
Bruk av avlsdyr 7
Innhenting av avlsmateriale fra andre land 8
Kortsiktige og langsiktige mål 8
Tiltak for å nå målene 9
Helse 9
Hoftekvalitet 9
NBKs avlesingspraksis 9
Status hoftekvalitet 10
Kortsiktige og langsiktige mål for hoftekvalitet 12
Tiltak hoftekvalitet 12
Transistional Vertebra (TV) 13
Status TV 13
Kortsiktige og langsiktige mål for TV 13
Tiltak TV: 13
Idiopatisk epilepsi 13
Status idopatisk epilepsi 13
Kortsiktige og langsiktige mål idiopatisk epilepsi 13
Tiltak idiopatisk epilepsi 13
Andre arvelige lidelser 13
Kortsiktige og langsiktige m 14
ål for andre arvelige sykdommer 14
Tiltak andre arvelige sykdommer 14
Status gemytt 14
Kortsiktige og langsiktige mål 14

for gemytt 14
Tiltak gemytt 14
Jaktegenskaper 14
Status jaktegenskaper 15
Jaktprøvestarter 15
Jaktlyst 15
Viltfinnerevne 16
Utvikling jaktlyst og viltfinnerevne i perioden 2005-2014 17
Kortsiktige og langsiktige mål for jaktegenskaper 17
Tiltak jaktegenskaper 17
Eksteriør 18
Rasestandarden 18
Betraktinger om halen 18
Eksteriørbedømmelser 18
Kortsiktige og langsiktige mål for eksteriør 20
Tiltak for å nå målene 20
Oppsummering 20
Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.

Versjonshistorikk

Versjon nr	Besluttet	Merknad
1	Vedtatt av styret desember 2013	
2	Vedtatt av styret mars 2014	Etter innspill fra NKK
3	Vedtatt av styret 07.11.2019	Etter iverksetting av ny avlsplan 2019 – 2025

Om RAS

NKK har vedtatt at alle raser skal ha en rasespesifikk avlsstrategi (RAS). RAS skal bidra til tydelige definisjoner av målene klubben har for rasen sin og strategien for å nå disse. RAS for Breton er utarbeidet av NBK med utgangspunkt i forarbeider for avlsplanen og selve avlsplanen. Dokumentet skal være et verktøy som motiverer eiere av Breton og oppdrettere til å arbeide samlet mot et felles mål om å bevare og forbedre rasen i et langsiktig perspektiv. RAS vil revideres hvert år.

NBK har også utarbeidet et rasekompendium som har mer utfyllende informasjon om rasen og bruk av rasestandarden. Kompendiet er godkjent for bruk av standardkomiteen i NKK 24.2.2011. Dette kan lastes ned fra breton.no https://breton.no/wp-content/uploads/2013/07/Rasekompendium_jan_2011.pdf»

Rasens historie, bakgrunn og utvikling

Vest i Frankrike finner man halvøya franske Britannia, la Bretagne. Mot vest ligger Storbritannia som på fransk kalles Grand Bretagne.

Halvøya Bretagne var i stor grad avskåret fra påvirkning utenfra. Jegerne der benyttet en lokal spanieltype. Disse hundene var leverfarget eller svarte og hadde kort eller ingen hale. De var til stor hjelp under jakta på rugde og kaniner. De oppførte seg som den støtende hund en spaniel er «*De fant fuglen og jaget den opp*». På grunn av sin store jaktiver ble de også benyttet av enkelte profesjonelle jegere i området. Disse jegerne jaktet hovedsakelig på rugde.

Fra den andre siden av den engelske kanal kom det etter hvert engelskmenn til Bretagne. I Bretagne var det bra med vilt, og jakta var rimelig sammenlignet med jakt i Storbritannia. Disse jegerne hadde med seg sine egne jakthunder, for det mest stående fuglehunder. Hundene ble ikke alltid med tilbake til England etter endt jakt, men ble plassert i kenneler i Bretagne. Innledningsvis ble dette gjort for å slippe transport av hundene, senere fordi den britiske regjeringen i 1901 innførte karantene for import og eksport av hunder.

En engelsksetter tispe tilhørende Grev Du Pontavice ble «tjuvparet» med en lokal spanielhann som hans oppsynsmann Lulzac eide. Blant valpene var det en korthalet oransje/hvit tispe som M. Lulzac beholdt selv. Den utviklet de spesielle jaktegenskapene som de lokale spanielene hadde, med stor jaktlyst og utholdenhet. I tillegg tok den stand. Grev Du Pontavice fattet stor interesse for disse nye bretonene. Denne historien om rasens tilblivelse kan vanskelig verifiseres og for alt vi vet er den kanskje bare en myte.

Man må anta at det i samme tidsperiode forekom mer eller mindre planlagt avl med samme typer av hunder. Ikke bare mellom den opprinnelige spanieltypen og engelske settere, men også mellom den lokale spanielvarianten og spaniels fra England, spesielt welsh springer spaniel. Ordet spaniel brukes på fransk om forskjellige typer jaktspaniels. Stående fuglehunder med bølget pels kalles epagneul.

Rasens moderne historie begynner i 1896. Når det før dette hadde vært snakk om epagneul breton, refererte man til epagneul Francais, en ganske stor lever- og hvitfarget stående fuglehund med utseende som en hollandsk patrijshond eller en kraftig setter. Epagneul breton beskrives av enkelte forfattere før 1900 som en hund med lever/ hvit, oransje/hvit eller svart/hvit pels. De to sistnevnte fargekombinasjonene var vanligst i de nordlige delene av Bretagne.

I 1896 deltar en epagneul breton på utstilling for første gang. En fire år gammel hannhund som het Pincon-Royal og tilhørte Grev de Combourg fra Bretagne. Den var påmeldt i klassen øvrige epagneuls. Men vet at Pincon-Royal var trefarget, men uklart om den var tricolor svart eller tricolor lever. Senere i 1901 ble den tre år gamle hvit/oransje hannhunden Dax de Magenta stilt ut, og i 1904 en hannhund kalt Max de Callac, en hvit/ lever hannhund med eier M. Patin.

Slik fortsetter lista med kjente hvit/oransje og hvit/ lever hunder som deltok på utstillinger og ble registrert.

Her i landet kom de første eksemplarer av rasen til Bergen i 1954 fra Amerika (Canada), og siden har avlsmaterialet for dagens hunder blitt hentet fra ulike land i Europa og USA, enten som sæd eller import av hunder, hovedsakelig fra Danmark og Frankrike. I tillegg er det tatt inn frossen sæd fra USA samt at det på 90-tallet ble importert hunder med amerikansk avstamning fra Sverige.

Breton er en stor rase i antall i hele Sør-Europa, og i flere land i Nord-Europa registreres det årlig forholdsvis mange bretoner. I USA er Breton en av de stående fuglehundrasene med høyest registreringstall. American Kennel Club har en rasestandard som har enkelte avvik fra FCI standarden.

Breton vinner stadig popularitet. Eierne verdsetter ikke bare jaktegenskapene, men også rasens vitalitet og gemytt, og hundens størrelse passer vår moderne hverdag. Det gjør den til et fantastisk familiedyr i de perioder hvor den ikke kan gjøre det den er avlet for; jakt.[1]

Overordnet mål for rasen

- *Avlsarbeidet i NBKs regi har som mål å avle en god jakthund med god helse, godt gemytt og med et rasetypisk utseende.*

- *Breton skal kjennetegnes som «En liten, rasetypisk, energisk, sunn og trivelig fuglehund. Den skal være lettdressert, jakte i god kontakt med fører og finne fugl oftere enn andre».*

Praktisk avlsarbeid og bruk av indekser

Breton er en forholdsvis liten rase i Norge. De kvalitativt beste hundene i populasjonen brukes mer enn de med svakere indekser. Vi ønsker å avle på de hundene som har de beste egenskapene. Disse er ofte i slekt, og dermed er risikoen for innavl tilstede.

En forutsetning for forsvarlig avl over tid er import av hunder som er lite i slekt med norske. Avlsrådet (AR) skal legge vekt på å bevare og øke den genetiske bredden i den norske populasjonen bla. med rådgivning til oppdretter som ønsker å hente hunder fra utlandet.

For å få en framgang for de egenskaper som NBK måler, må summen av indeksene for jaktlyst, viltfinnerevne og hofter i en avlskombinasjon (tispe x hannhund) være over et bestemt tall (samleindeks).

[1] **Kilde:** Utdrag fra Pierre Willems sitt skriv til NBKs jubileumsbok til 50-årsjubileet i 2007. Willems har sittet i styret i den Franske Breton Klubben (CEB). Pierre Willems mest kjente breton er *Ska de Saint Tugen*, som var en stor avlshund på 80-tallet og som finnes bak mange av importene til Norge. *Ska* er grunnsteinen i hans kennel Hameau de Sorny. Siden 1985 er det født firehundre valper i kennelen, oppdrettet har vunnet tjue titler på utstilling og på jaktprøver. *Ska* har gitt åtte championer.

Sikkerheten i indeksene for jaktlyst og viltfinnerevne øker jo flere jaktprøvestarter det er i rasen generelt, og presisjonen for hvert individ blir også bedre med flere starter.

I avlsarbeidet vektlegges følgende egenskapene i uprioritert rekkefølge:

HELSE	GEMYTT
JAKTEGENSKAPER	EKSTERIØR

Rasens populasjon

Breton populasjonen i Norge består av relativt få individer, omkring 2500. Den effektive avlspopulasjonen (de som benyttes i avl) utgjør maksimalt 400 individer.

Populasjonsstørrelse

Populasjonsstørrelse er definert som antall reproduksjonsdyktige individer av rasen i Norge og beregnes ut fra

- Antall registreringer av valper og importer i NKK de siste ti år
- Antatt gjennomsnittlig levealder på 10 år
- At reproduksjonsdyktige tisper er mellom 2 og 8 år
- At hannhunder er mellom 2 og 10 år

Dagens populasjonsstørrelse estimeres til å være rundt 1800 individer. Populasjonsstørrelsen for rasen generelt har økt fra 1990-tallet, men den norske populasjonsstørrelsen har vært stabil. De siste tre årene har man hatt en påtakelig økning av nyregistrerte Bretons. Dette speiler kvalitetsforbedringen i jaktegenskapene, og den økte popularitet som utvilsomt følger rasen vår nå.

Det pågår i stor grad avl og kjøp og salg av hunder over landegrensene. Den genetiske spredningen - selv i store raser eller populasjoner - kan være truet fordi i dag er avstand hverken et hinder eller en garanti for tilgjengeligheten av nye gener og egenskaper. Populasjonsbegrepet bør derfor muligens revurderes.

Oppdretternes innsikt og oppmerksomhet rundt problematikken blir enda viktigere, og raseklubbens (NBKs) ansvar for avlen må opprettholdes.

Status populasjon

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Med utgangspunkt i registreringer i NKK har gjennomsnittlig kullstørrelse i ti-årsperioden 2002 - 2011 vært 6,0[2]. I perioden 2011 – 2016 har den vært vesentlig lavere, 5,76. Faktorer som kan påvirke

[2] Alle norskregistrerte kull, uansett kullstørrelse, er med i denne utregningen.

kullstørrelse er inseminering, paringer mellom hunder med medført kort hale og ulike sykdommer. NBK har ikke beskrevet tiltak for å øke kullstørrelsen.

Tabell 1: Valper født og registrert i Norge.

	2002-2006	2007-2011	2012 - 2016	2017 – 2021
Totalt registrerte norskfødte valper	852	916	949	
Gjennomsnittlig registrerte norskfødte valper per år	170	183	190	
Gj.snitt kullstørrelse	6,22	5,91	5,62	

Effektiv populasjonsstørrelse

Effektiv populasjonsstørrelse er et mål for hvor mange ubeslektede hanndyr og hunndyr som bidrar med gener til neste generasjon. Jo mindre effektiv populasjonsstørrelse, desto større fare for genetisk drift (den effekt som tilfeldige forandringer har på evolusjon).

Hos Breton er den effektive norske populasjonsstørrelsen mindre enn populasjonsstørrelsen ettersom et begrensa antall norske tisper og færre norske hanner blir brukt i avl, men samtidig er bretoner fra hele verden tilgjengelige for norske oppdrettere. Den effektive populasjonsstørrelsen kan derfor også vurderes som svært stor.

Innavlsgrad

Tilgjengelighet til avlsmateriale i fra Europa og USA medfører at innavl ikke er et problem for populasjonen i Norge.
Rapport fra arbeidsgruppa viser at innavlsgraden i norskfødte Breton kull i perioden 1994 – 2014 har vært mellom 2 og 3 %. Unntaksvis er det registrert kull med høy innavlsgrad. I perioden 2008 – 2012 hadde 35 % av alle norskfødte kull minst en forelder med utenlandsk opprinnelse, noe som har bidratt til å redusere populasjonens innavlsgrad.

NBK har gjennom mange år hatt fokus på å opprettholde den genetiske bredden i avlen. De senere år har vi fått en stadig sterkere avls fokus på et fåtall blodslinjer i rasen. Dette er uheldig, og vi vil minne den enkelte oppdretters om sitt ansvar om å opprettholde et genetisk mangfold. Dette kan blant annet oppnås ved at flere Bretoneiere dokumenterer hundens egenskaper ved å stille på jaktprøver og utstillinger.

Bruk av avlsdyr

NKK anbefaler at en hund ikke bør ha flere avkom enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i populasjonen i en femårs-periode (tisper og hannhunder). Dette for å unngå matadoravl og tap av genetisk bredde. Det innebærer at en hund ikke bør ha flere enn ca. 50 valper.

Tabell 2: Hunder rangert etter flest valper.
(Kull der tispen er registrert i utlandet eller der tispen er omregistrert på norsk eier er ikke med).

Navn	ID nr	Avkom	Barnebarn
Raunakkens Cox	NO34111/10	55	40
Rikki	40083/94	53	81
Xalou Van't Biekensbos	LOSH827453	52	111
Hot Chilli	21423/05	52	106
Orreskogen's B-røm	NO55221/10	48	64
Carl D'ar Roc'h Bernez	LOF246409	46	23
Smiåsen's Fantastic Future	18602/94	44	58
Kruttåsen's Eir	03790/04	42	104
Ismenningens A-kasper	NO36704/10	42	10
Pvn's Jocky	DK18161/94	42	136
Suhlegan-marco	S61775/90	39	87
Tico	02028/99	38	168
Jacken	30830/88	38	163
Peik	15005/00	36	34

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Norske oppdrettere har lange tradisjoner for å hente genetisk materiale både fra Europa og USA. Importen de siste årene har økt betydelig og mellom 20 og 40 % av kullene som blir født i Norge har en utenlandsregistrert eller importert forelder.

Breton i Norge har i dag så gode egenskaper at bare en liten andel av de importerte hundene gir en kvalitetsmessig fremgang. Generelt bør utenlandske hunder som er meget godt dokumentert både som prøve og avlshunder, foretrekkes brukt.

Den usikre genetiske bakgrunn og dokumentasjon av importindividenes slektninger krever at man skal være restriktive med bruk av det enkelte importdyr i avl i for stort omfang. Omfanget av importen gjør at heller ikke alle importerte Bretoner representerer nye linjer.

Importen må være av en slik kvalitet at man kan forvente at den bidrar positivt til rasens framgang hva gjelder helse, gemytt, bruksegenskaper og eksteriør. NBK har samme krav til dokumentasjon av jaktegenskapene hos importerte hunder som hos norskfødte hunder. NBK anbefaler forsiktig bruk av den enkelte importhund i avl før resultatene fra tre kull er kjent.

Kortsiktige og langsiktige mål for populasjon

1. Stimulere til at flere hannhunder og tisper benyttes i avl
2. Opprettholde maksgrensen for 50 avkom født i Norge pr hannhund
3. Øke andelen hunder som er dokumentert minimum tilsvarende krav for etablering av egne indekser på jaktegenskaper.
4. Øke andelen hunder stilt på utstilling.
5. Stimulere til import av individer som bidrar positivt til rasens fremgang.

Tiltak for å nå målene

1. Gjennom avlsrådet, legge forholdene til rette for, og gi råd og veiledning til oppdretter som ønsker å benytte import hund som er godt dokumentert.
2. Motivere flere, tispe- og hannhundeiere, til å dokumentere hunden.
3. Benytte DK apparatet til å informere om dokumentasjon av hunden, indekser, jaktprøver etc
4. Utarbeide aktuelle artikler til hjemmesiden og Fuglehunden med tema import av avlsmateriale, dokumentasjon av hund el.
5. Tettere oppfølging av valpekjøpere av oppdretter slik at valpen blir klar for prøver og utstilling.
6. Rutinemessig fjerne hunder som har flere enn 50 avkom fra tispe- og hannhund listen.

Helse

Breton er generelt en sunn rase med god helse og med få arvelige lidelser.

Hoftekvalitet

Hofteledds Dysplasi (HD) forekommer i rasen. Det foreligger sterk uenighet om definisjoner og diagnosekriterier av HD, men basert på klubbens egne undersøkelser, anser vi at vi har ca 15 – 20% HD i rasen. De aller fleste av disse individene har en svak grad HD. Det er i dag sjelden at en Breton avlives på grunn av HD.

HD er en delvis arvelig, polygenetisk betinget lidelse hvor hofteleddene ikke utvikler seg optimalt, og der eventuelle kroppsegne reparasjonsprosesser pågår med smerte og nedsatt funksjon som et resultat.

NBKs avlesingspraksis

Røntgenbildene sendes først til NKK for å få registrert og stambokført hofteleddsdiagnose etter FCIs kriterier, A og B (frie), C (svak grad), D (middels grad) og E (sterk grad).

Bildene sendes deretter NBKs egen avleser for å fastsette et Hip Quality tall (HQ-tall). Fra og med 2019 vil en trio avlese bildene, og hundens HQ tall blir et gjennomsnitt av deres diagnoser. HQ-tallet er et tall på en kontinuerlig skala, der de aller fleste hundene ligger mellom 0,85 og 1,05. NBK har siden 2004 benyttet HQ-tallet som grunnlag for indeks for hoftekvalitet. NBK benytter fra 2016 både HQ-basert hofteindekser og FCI-diagnose i avlsarbeidet.

I 2017 ble ca 420 røntgenbilder av bretoner i Norge sendt til amerikanske OFA for en second opinion på HD situasjonen. Ca 70% av hunder med C diagnose ble erklært «normale» av OFA, mens en viss andel av D hundene ble klassefisert motsvarende mild grad av HD. Videre ble disse resultatene sammenlignet også mot HQ. Konklusjonen var at grensen for HD ligger et sted rundt HQ tall 0,94. Et resultat av denne undersøkelsen er at NBK helst unngår begrepet «dysplasi» eller «dysplaster» da dette ofte er direkte misvisende for våre hunder.

Status hoftekvalitet

Tabell 3: Andel HD-fotograferte hunder med norsk reg.nr i hvert årskull.

Årstall	%-rtg-fotografert
2000	63,2 %
2001	65,4 %
2002	52,1 %
2003	57,3 %
2004	66,1 %
2005	48,4 %
2006	51,4 %
2007	60,9 %
2008	52,8 %
2009	45,6 %
2010	57,3 %
2011	47,8 %
2012	57,7 %
2013	54,1 %
2014	61,4 %
2015	48,4 %
2016	53,5 %
2017	45,4 %

Tabell 3.1: Trendlinje

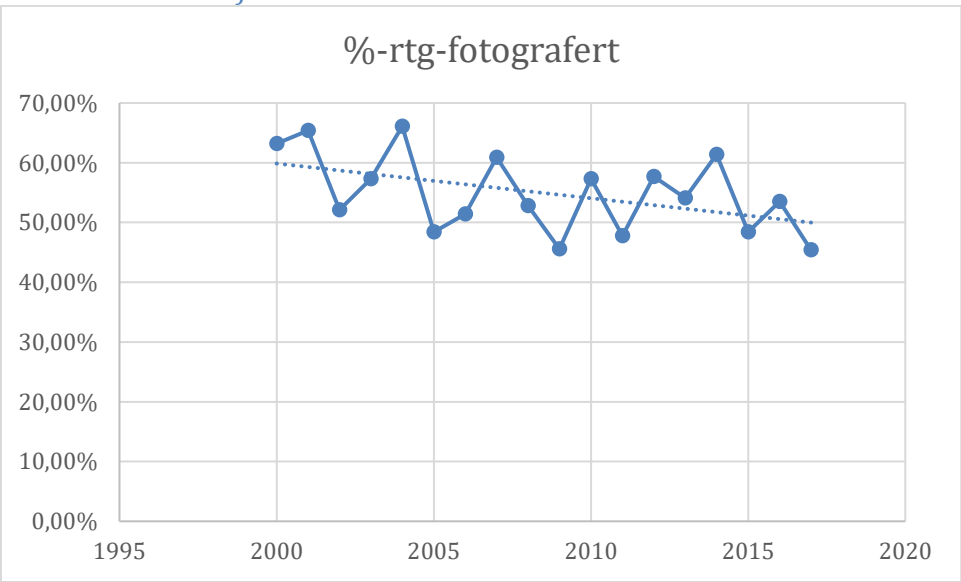

Trendlinjen viser at andelen HD – fotograferte hunder synker.

FCI klassefisering og HQ-tall

Omkring 27 % av hunder født i Norge i perioden 2004-2013 har dysplasi HD ifølge FCI.
En nærmere gjennomgang av hundene født i 2004-2013 viser følgende sammenhenger mellom HD, HQ og indekser hos foreldre og avkom:

Foreldrenes HDs betydning for avkommets (norske) HD-status

- Begge foreldre A: 21 % HD hos avkommet (480)
- Begge foreldre A eller B: 26 % HD hos avkom (1 444)
- Begge foreldre B: 41 % HD hos avkommet (37)
- Når en eller begge foreldrene har dysplasi, er andelen dysplastiske valper 43 % (58)
- Etter enkelte ikke-dysplastiske hannhunder er det en overhyppighet av dysplastiske valper.

Foreldrenes HQ-tall og indekser og avkommets HD-status

- Desto høyere samla HQ-indeks for kullet, desto lavere HD-% blant valpene.
- I kull med HQ-indeks over 230 er det bare 13 % dysplasi.
- I kull der en av foreldrene har HQ-indeks <95, men samla indeks er >210, er det 36 % HD.

Tabell 4. Status HQ-tall pr årsklasse og andel røntgede hunder pr årsklasse med HD.

Årskull*	HQ-tall	% hofteleddsdysplasi
2000	0,939	23,1 %
2001	0,947	28,4 %
2002	0,945	19,8 %
2003	0,943	25,8 %
2004	0,947	17,4 %
2005	**0,936**	19,8 %
2006	0,935	25,6 %
2007	0,936	31,1 %
2008	0,940	30,0 %
2009	0,938	37,0 %
2010	0,953	26,2 %
2011	0,960	29,6 %
2012	0,951	33,1 %
2013	0,949	28,5 %
2014	0,944	36,7 %
2015	0,945	33,6 %
2016	0,945	35,0 %
2017	0,950	23,6 %

*omfatter alle hunder som har HQ-tall og/eller HD-diagnose

2005 var første året som HQ ble tatt i bruk som grunnlag for indeksberegningene. HQ på 0,936 må derfor ses på som referanseindeksen som utviklingen i HQ skal vurderes opp mot. Siden den gang har gjennomsnittlig HQ-tall for årskullene svingt noe fra år til år. Fra 2013 ser vi en svak stigende trend.

Tabell 5: Lineær presentasjon av utviklingen i HQ tall mot utviklingen i andel røntgede hunder med HD etter FCI metodikk pr årsklasse.

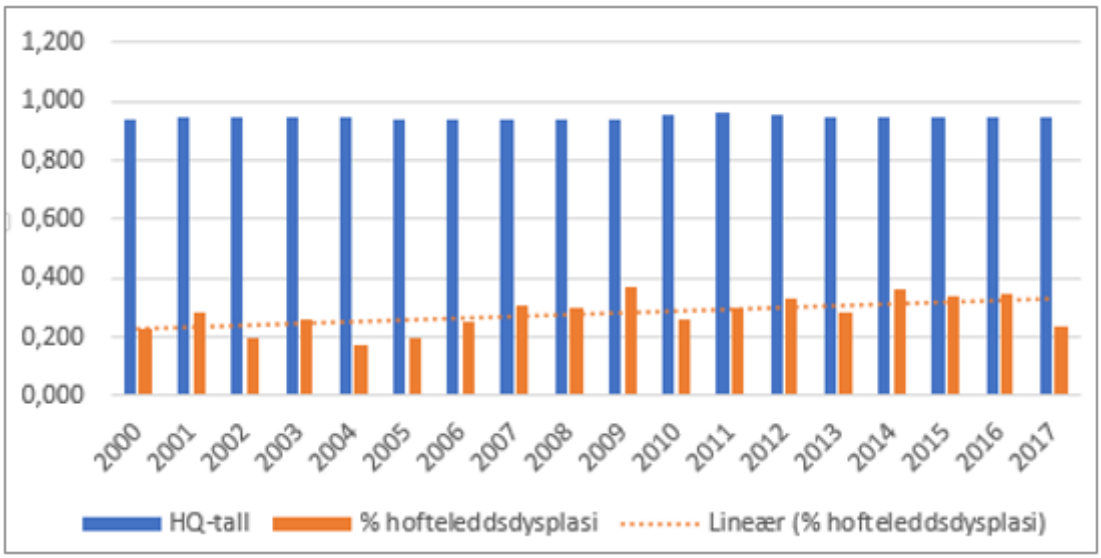

En gruppe nedsatt av styret i 2015 vurderte at årsakene til manglende framgang i hoftekvalitet å være følgende:

- Den gjennomsnittlige HQ-indeksen i den aktive avlspopulasjonen har ikke vært 100 som forutsatt. Kravet til kullets samla indeks, henholdsvis 200 og 210, har derfor ikke vært tilstrekkelig for å oppnå stor nok framgang.
- For lav røntgen -% reduserer robustheten/sikkerhetene i HQ-indeksene.
- Høy andel utenlandske/importerte hunder med svakere dokumentasjon av linjer/familier, reduserer robustheten i HQ-indeksene generelt
- Økt bruk av individer med dysplasi HD i avl har gitt økt andel med dysplasi HD blant avkommet, og HQ-indeksene slik de har vært brukt i studieperioden ser ikke ut til å ha kompensert for foreldrenes dysplasi HD.

Kortsiktige og langsiktige mål for hoftekvalitet

1. Gjennomsnittlig HQ tall skal øke til 0,955 - 0957 for hunder født i perioden 2020 - 2025.
2. Andelen hunder som blir HD røntget skal økes til 65 – 70% innen 2025.

Tiltak hoftekvalitet

1. Endre indekssystemet for HQ indeks til 100 som gjennomsnitt – gjennomført sommer 2019.
2. Hunder med HQ tall større eller lik 0,94 kan benyttes i avl.
3. Hundens HQ tall beregnes som et gjennomsnitt av avlesing fra tre uavhengige veterinærer med utgangspunkt i HD bilder hentet ut fra NKK. Egen prosess er etablert.
4. Hunder med HQ-tall lavere en 0,94, men HD status A eller B, etter FCI definisjonen, kan benyttes i avl. Dette forutsetter at partnerens HQ tall er minimum 0,98.
5. Begge hunder skal være frie for sekundære forandringer (etter FCI metode).
6. Det er ikke ønskelig å avle mer enn ett kull på individer med egen avlsindeks for HQ lavere enn 80 (gjennomsnitt er 100). Sum avlsindeks for hofter skal være minimum 200.
7. Det framstilles avlstall for hofter som oppdateres jevnlig.
8. Oppdretter må informeres når godkjenning av parring oversendes, og motiveres til å bidra til at valper fra egne kull røntgenfotograferes.

Transistional Vertebra (TV)

Status TV

TV, Overgangskotelett eller Sacralisasjon, som er ulike betegnelser på samme sak, er knyttet til assymetrier og misdannelser av en eller flere koteletter i ryggraden. Grad og betydning varierer sterkt, og i de fleste tilfeller vil ikke hundens eier merke symptomer av dette. Flere av våre mest framgangsrike vinnerhunder bærer misdannelsen. Ca 20% av Bretons har denne misdannelsen. Frekvensen av TV så pass høy at NBK anser at forsiktige tiltak bør iverksettes.

Kortsiktige og langsiktige mål for TV

1. Minimere risikoen for at andelen hunder med TV øker ut over 20%.

Tiltak TV:

I påvente av mer faglig dokumentert kunnskap skal følgende praksis gjelde i NBK:

1. To hunder med TV skal ikke kombineres i den grad informasjon om TV foreligger som et tilfeldig funn på røntgen.
2. NBK kan godta parring der den ene av hundene har TV.

Idiopatisk epilepsi

Idiopatisk epilepsi er lidelse som hos hund antas å ha en genetisk og dermed arvelig årsak. Diagnosen stilles på bakgrunn av sykehistorien og eliminering av andre sykdommer.

Status idopatisk epilepsi

NBK har to ganger gjennomført en kartlegging av utbredelsen av antatt idiopatisk epilepsi i rasen, siste gang i 2009/2010. Det var få hunder av de undersøkte som hadde sikker diagnose. Avlsrådet har derfor god oversikt over individer med mulig idiopatisk epilepsi og slekter med opphoping av tilstanden.

Bruk av hunder i avl som er i slekt med hundene på listen, f.eks. søsken, har vært begrenset ved at AR har forslått for eiere ikke å bruke hundene i avl, eller har foreslått partnere som ikke har slektninger med epilepsi. AR har også unngått å foreslå kombinasjoner hvor det finnes en eller flere slektninger på begge sider med diagnosen. Praksis i AR sitt arbeid med å eliminere epilepsi fra norsk breton har derfor vært basert på skjønn, ser ut til å ha blitt godt akseptert hos bretoneiere, og det er ingen indikasjoner på at andelen hunder med epilepsi øker.

Kortsiktige og langsiktige mål idiopatisk epilepsi

1. Holde kontroll med individer som har epilepsi og sørge for at de ikke blir brukt i avl.

Tiltak idiopatisk epilepsi

1. NBKs avlsråd vil bruke informasjonen om epilepsi i rasen i sitt arbeid med å veilede oppdretter i valg av hannhund.

Andre arvelige lidelser

Det er få andre antatt arvelige lidelser hos Breton som er kjent i Norge, men spondylose, patellaluksasjon og enkelte øyesykdommer kan nevnes.

For noen år siden dukket det opp noen få individer med arvelig blødersykdom (hemofili A). Man har konstatert hvilket individ sykdommen kom fra, og avkom fra denne hunden er ikke brukt i avl.

Kortsiktige og langsiktige mål for andre arvelige sykdommer

1. Unngå at individer med andre arvelige sykdommer blir brukt i avl.

Tiltak andre arvelige sykdommer

1. AR vil i kommende periode registrere hunder med veterinærdiagnose spondylose eller patellaluksasjon (eiermeldte diagnoser). Inntil BB tas i bruk for registrering av sykdommer føres disse opp på ei egen liste som AR har ansvar for.
2. Informasjon om enkelt hunder skal gjøres tilgjengelig for oppdrettere på forespørsel.
3. NBK vil oppfordre eiere til å øyelyse hunder som får vesentlig redusert syn eller blir blinde, for å kartlegge/dokumentere hvilke øyesykdommer som gir synsreduksjon og blindhet i ung alder.

Atferd

Godt gemytt er den viktigste basis egenskapen hos en hund. Gemyttet er av avgjørende betydning for bretoner hjemme og på jakt. Breton skal være en livlig, kvikk og omgjengelig hund, som er vennlig overfor både mennesker og andre hunder.

Status gemytt

Det finnes så langt NBK kjenner til ingen gode kvalitative registreringsmetoder for gemytt hos stående fuglehunder. Gemytt avvik skal noteres på utstillingsskjemaet og på jaktprøveskjemaet. I løpet av et år er det få bemerkninger om gemyttsvakheter på kritikkskjemaene. NBK oppfatter at det er flere bretoner med uønsket atferd enn de som får anmerkninger, og terskelen for å påføre en anmerkning må derfor antas å være relativt høy.

Kortsiktige og langsiktige mål for gemytt

1. Unngå kombinasjoner med hunder der risikoen for avkom med for mye lyd og for stort markeringsbehov er tilstede.

Tiltak gemytt

1. NBK vil, som rutine, be alle eierne om å karakterisere og vurdere hundens gemytt før avl (skjema for vurdering av kull).
2. På dommerkonferanser vil vi be om at dommerne har fokus på gemytt, og at det anføres og registreres på kritikkskjemaer når dommerne ser dette i sitt virke.

Jaktegenskaper

Status jaktegenskaper

Jaktprøvestarter

Andelen hunder som stilles på prøve minimum 1 gang er relativt stabilt rundt 35%. Av de som stiller på prøve er det ca 30% som bare stiller 1-3 ganger.

Det varierer mellom årsklassene hvor mange hunder som blir dokumentert på jaktprøve. Det er flest som starter i UK, en lavere andel i AK og lavest andel i VK.

Tabell 5: Andelen hunder som stiller på jaktprøve, norske og utenlandske.

Hund født	Totalt	Ant deltatt på prøver	% deltatt på prøve	% deltatt kun 1-3 ganger
2000	166	57	34 %	47 %
2001	227	95	42 %	33 %
2002	170	55	32 %	31 %
2003	121	37	31 %	32 %
2004	216	96	44 %	27 %
2005	205	68	33 %	37 %
2006	169	56	33 %	29 %
2007	190	64	34 %	31 %
2008	245	69	28 %	39 %
2009	222	65	29 %	32 %
2010	180	82	46 %	34 %
2011	162	54	33 %	35 %
2012	222	78	35 %	29 %
2013	253	107	42 %	27 %
2014	156	70	45 %	33 %
2015	210	77	37 %	31 %
2016	209	69	33 %	32 %
2017	252	63	25 %	57 %

Jaktlyst

NBK bruker indekser for jaktlyst i avlsarbeidet for å måle framgang for egenskapen. Indeksen er basert på tallkarakterene på jaktprøver trukket ut fra Bretonbasen.

Tabell 6: Oppsummering jaktlyst for alle klasser gjennom hele livet til hunden.

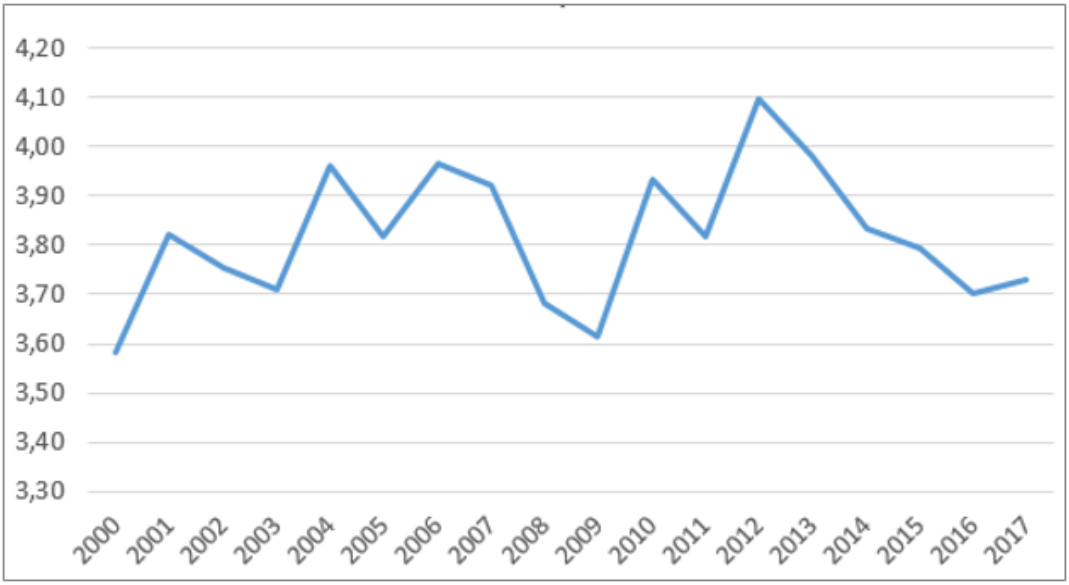

Tabell 7: Gjennomsnittlig jaktlyst fordelt på fødselsår og klasser.

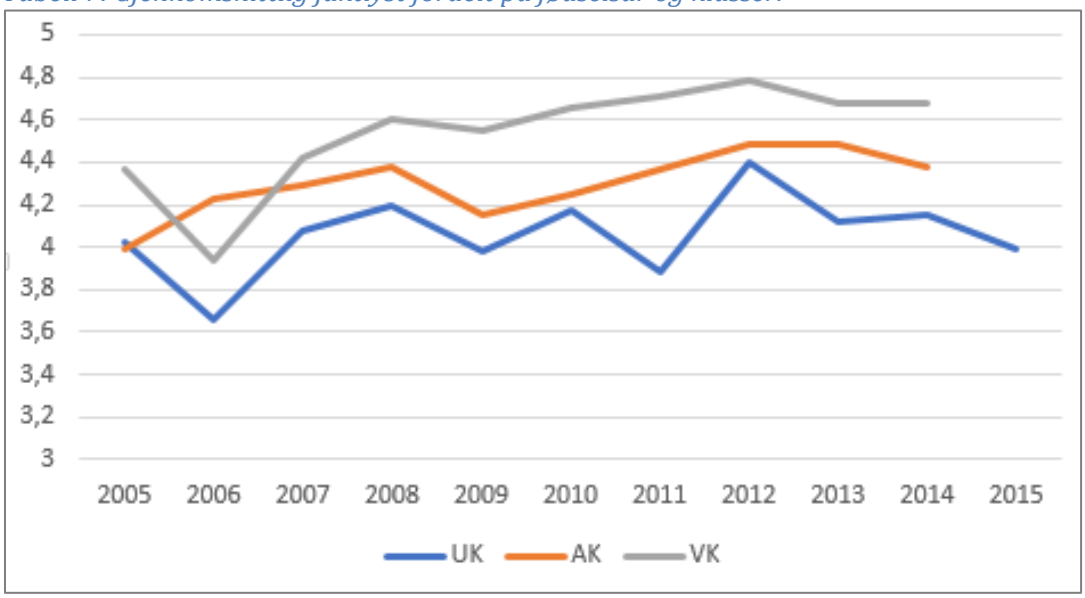

Et gjennomsnitt på 4,0 eller mer er relativt høyt. Jaktlysten kan bli for høy slik at det går på bekostning av hundens dressurbarhet og effektivitet under jakt. Det er en naturlig utvikling at jaktlysten er økende med økende alder og modning. Varierende jaktlyst på hunder i UK har naturlig sammenheng med at mange hunder stilles før de er «klar», og ofte drevet av entusiastiske og ivrige eiere og oppdrettere.

Viltfinnerevne

NBK benytter indekser for viltfinnerevne basert på tallkarakterene på jaktprøver. Under ser vi gjennomsnittlig viltfinnerevne for alle hunder i alle klasser født i perioden 2007-2017.

- Breton har et gjennomsnitt i perioden på 0,58. Når snittet er over 0,5 betyr det at Breton finner flere fugl enn makker.
- På tomstand er snittet 0,33. Når snittet på tomstand er under 0,5 betyr det at makker har flere tomstand enn Breton

Tabell 8: Utvikling i egne stander og tomstander

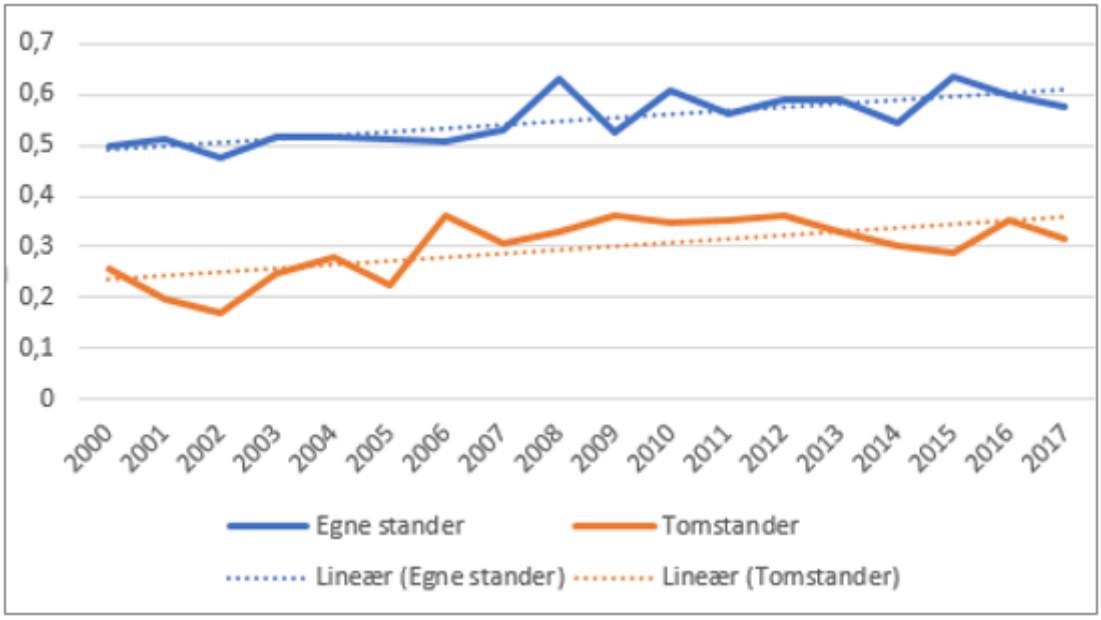

Egne stander: (Egne stander/(egne + makkers stander) viser en linær oppadgående kurve. Nivå > 0,5 indikerer at Breton finner flere fugle enn makkker.

Tomstander: Tomstand/(tomstand + egen stand) viser en lineær stigende kurve. Nivå > 0,33 indikerer at Breton har mindre antall tomstander enn makker.

Utvikling jaktlyst og viltfinnerevne i perioden 2005-2017

Det har vært en positiv utvikling i populasjonen i perioden 2005- 2017.

- Det er en stor variasjon mellom enkeltindivider/ kull og årskull.
- Kullindekser, jaktegenskaper og premieringsprosent viser en tydelig sammenheng.
- Avkom etter HD foreldre viser en markant lavere jaktlyst, viltfinnerevne og premieringsprosent enn avkom etter HD frie foreldre.
- Importer fra USA (+0,30) og delvis kontinentale linjer (+0,12) gir oss en økning i jaktegenskaper som jaktlyst og fart sammenlignet med norske linjer.

Kortsiktige og langsiktige mål for jaktegenskaper

1. Det er en målsetting å oppnå fremgang på jaktegenskapene i populasjonen sammenlignet med de andre fuglehundrasene i løpet av neste 5 års periode.

Tiltak jaktegenskaper

1. Avle mer på de beste ved å bruke indeksbasert avl.

2. Seleksjon utfra jaktegenskaper, som jaktlyst og viltfinnerevne.
3. Unngå å avle mer enn ett kull på individer med egne avlsverdier lavere enn 80 for jaktlyst eller viltfinnerevne (gjennomsnitt er 100)
4. Opprettholde importen av godt dokumenterte hunder med vekt på de jaktegenskapene.
5. Dokumentere utviklingen i jaktegenskapene ved å presentere årlige sammenligninger, av definerte jaktegenskaper, med rasene i gr 7. (Dette forutsetter at NBK får tilgang på data fra øvrige raseklubber)

Eksteriør

Rasestandarden

«Club de L'Epagneul Breton» (CBE) grunnlegges i 1907 i byen Loudeac i Bretagne av M. Arthur Enaud og noen av hans venner. Rasens første eksteriørstandard ble utarbeidet 3. september samme år. Blant flere karakteristika som også gjelder i dag, nevnes tre fargevarianter med hvit/oransje, hvit/svart og hvit/lever. Høyden på hundene i denne første prestandarden var satt til 50-56 cm.

CEB var på den tiden en underavdeling i «Club Fancais de l'Epagneul». Da den første eksteriørstandard ble lagt fram for godkjenning, fjernet man svart som godkjent farge og høyden ble satt til ca. 50 cm. Dette for å unngå sammenblanding med de britiske rasene. I begge disse opprinnelige standardene var naturlig korthale et krav, med 10 cm som et maksimum i 1907-utgaven, mens det står «rundt 10 cm» i 1908-standarden. Mindre forandringer ble gjort i 1912 og 1923. I 1938 ble kupering tillatt slik at også hunder født med lang hale kunne bli registrert, og høyden ble fastsatt til 46-51 cm. I 1956 blir svart på nytt godtatt som farge på breton. I 2001 revideres standarden, og det skilles nå på høyden for hannhunder og tisper: Hannhunder 48-51 cm, tisper 47-50 cm, begge +/- 1 cm.

Det tidligere registreringsforbudet mot svarte og kuperte hunder var imidlertid ikke til hinder for at enkelte oppdrettere brukte disse hundene i avl. Og det er jo logisk at man skal kunne avle på langhalede og svarte bretoner. Hunder med disse egenskapene kommer jo fra de samme kull som korthalede og oransje og leverfargede hunder selv om reglene den gang forbød registrering. På den franske hovedutstillingen i 1961 kunne man dermed for første gang på mange år se svarte/hvite bretoner.

Betraktinger om halen

Den eldste eksteriørstandarden for breton beskriver medfødt kort hale. I 1938 ble standarden forandret slik at hunder som var født med langhale, kunne bli kupert og dermed registrert.
Det har siden 1980-tallet vært forbudt å kupere haler i Norge.

Breton kan bli født med både kort og lang hale. I et kull der begge foreldrene har kort hale, vil det statistisk sett bli 25 % færre valper. Statistisk sett vil det videre i slike kull bli 66 % med medfødt kort hale og 33 % med lang hale.

Ved en gjennomgang i 2019 viste det seg at ca 27% av dagens Breton populasjon består av hunder med naturlig kort hale.

Eksteriørbedømmelser

Eksteriør er den eneste karakteristiske egenskapen hos en hunderase som skiller den fra andre.

I underkant av 40 % (37%) av bretoner født i 2000-2017 er stilt på utstilling.

Tabell 9: Andel hunder på utstilling basert på året hunden er født ut fra rapporten Utstillingsresultater på alle resultater fra 2000-2018.

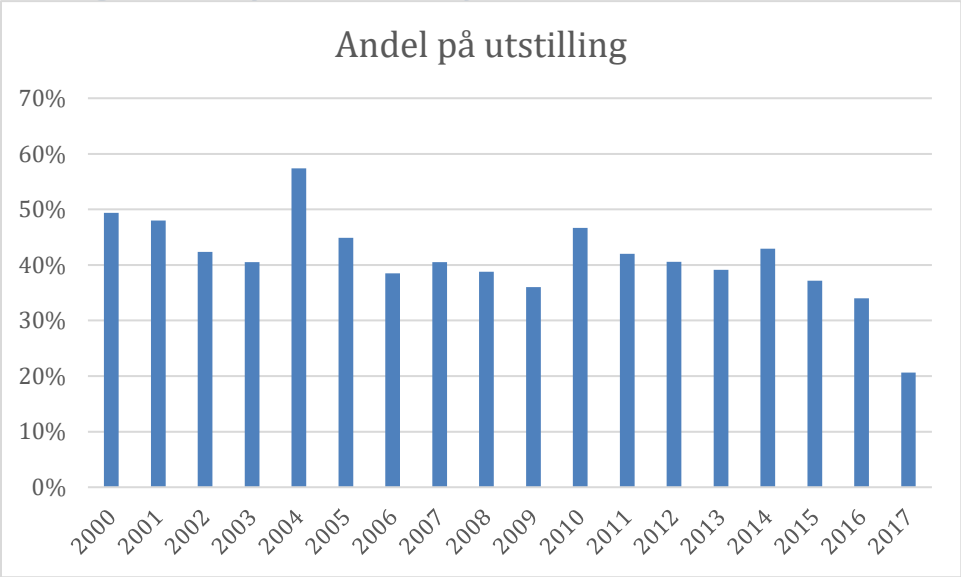

Andelen hunder utstilt er lav for hunder født i 2017. Det skyldes at hundene stort sett stilles når de er eldre, avventer voksenklasse eller til de kan stille i brukshund klassen.

Tabell 10: Utstillingsresultat i antall fordelt på premiegrad hunder født 2010 – 17 ..

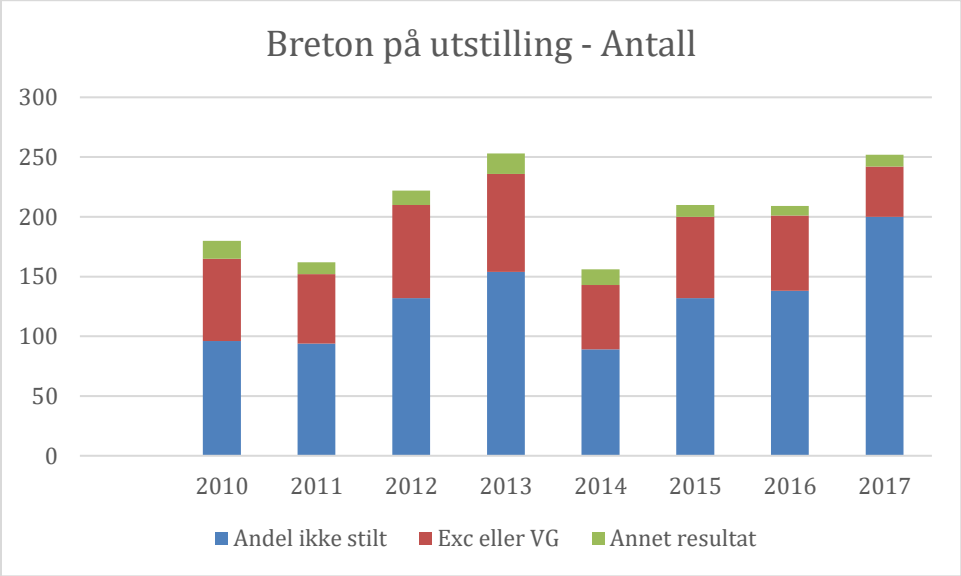

Tabell 10.1: Utstillingsresultat i % fordelt på premiegrad hunder født 2010 – 17.

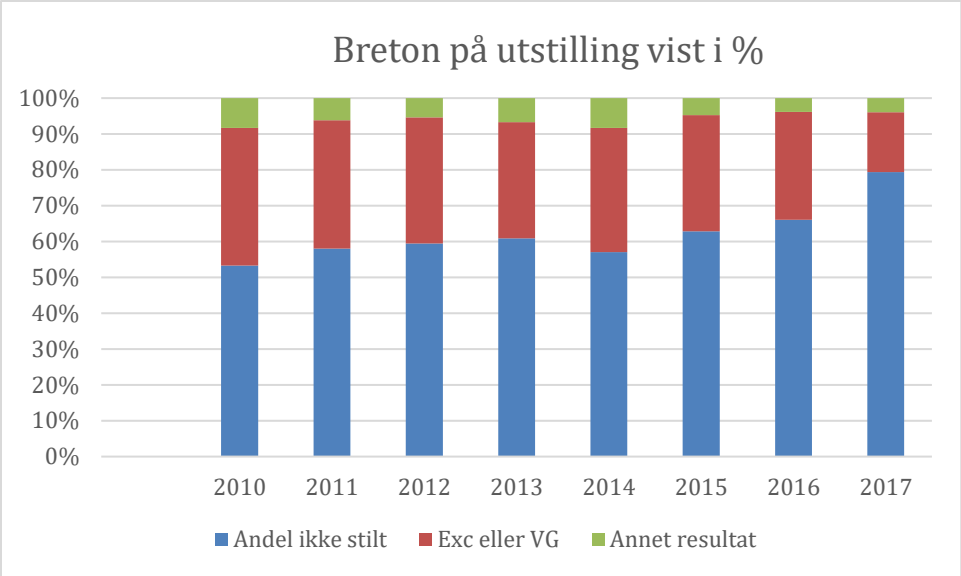

Andelen hunder stilt på utstilling er ca 40%. Av disse oppnår 85% Excellent/ Very Good i løpet av livet. Dette viser at eksteriøret til norske Breton i stor grad er ihht standarden.

Kortsiktige og langsiktige mål for eksteriør

1. Opprettholde den høye andelen (73 %) hunder som oppnår «excellent» eller «very good».
2. Øke andelen hunder som stilles på utstilling

Tiltak for å nå målene

1. Sette krav om utstillingspremie på begge foreldredyr for å få godkjent og annonsert kull i regi av NBK.
2. Tilføre kunnskap til dommere om praktisering av rasens eksteriørstandard samt arbeide for å spre kunnskap til dommere gjennom f.eks eksteriørkonferanser, og invitasjon til internasjonale raseutstillinger som CEB i Frankrike.

Oppsummering

NBK sin viktigste oppgave i årene framover er å få flere bretoneiere til å stille flere ganger på jaktprøve slik at dokumentasjonen av avlsdyrene styrkes og den effektive avlspopulasjonen utvides. Videre er det viktig å beholde eller øke den genetiske bredden, samt å bedre bretonens helse og gemytt. RAS har ikke vurdert og tar ikke stilling til eventuelle motsetninger mellom disse prioriterte avlsmål.

I en tallmessig liten rase som Breton er det avgjørende at klubben fører en politikk som gjør at oppdrettere benytter seg av avlsrådet og følger den linja som klubben har bestemt. Fortsatt skal det være rom for å følge magefølelsen, men dersom vi skal kunne forvente en fremgang for rasen på definerte områder må majoriteten av oppdretterne bli med på klubbens avlsopplegg.

I dette er arbeidet er bruk av indekser avgjørende for å kunne ha kontroll med avlen og for å få forventet framgang i de ulike egenskapene. Gjennom å legge fram mest mulig informasjon om

hundene og et konkret avlsopplegg som ivaretar oppdretternes ønske om valgfrihet innenfor visse rammer, håper vi å få til en stemning i klubben som gjør at vi drar i samme retning.

Vedlegg: Avlsplan NBK 2019 - 2025, vedtatt av årsmøtet 2019

Dokumentet er basert på jubileumsboka, data fra DogWeb og bretonbasen, avlsplanen for 2011 – 2016, 2016 – 2020 og 2019 – 2025, de ulike arbeidsgruppenes rapporter i forkant av avlskonferansen i november 2015, samt avlsrådets og styrets erfaringer og vurderinger.

Vedtatt av styret i Norsk breton klubb den 07.11.2019.